

**78. Gömörszőlős, Kenderföldek
(KÖH 87813)**(Borsod-Abaúj-Zemplén megye) **Ő, Ró, Á, Kö, Ú**

A Biztonságos ivóvízellátás Kelemér és Gömörszőlős községben elnevezésű projekt kapcsán a Serényfalva–Kelemér közötti SK-1 jelű nyomóvezeték, illetve a Kelemér–Gömörszőlős közötti KG-1 jelű távvezeték nyomvonalára vonatkozóan előzetes régészeti dokumentációt készített a Herman Ottó Múzeum a Magyar Nemzeti Múzeum Nemzeti Örökségvédelmi Központ megbízásából. A terepbejárásokat 2013. december 6-án végeztük, melynek során a beruházás által érintett területen 5 új régészeti lelőhelyet fedeztünk fel.

A terepbejárás alkalmával derült ki, hogy a falu lakosai és Trieber Anna több alkalommal gyűjtöttek leleteket a község É-i szélén, a gömörszőlősi templom mögötti területen. E kb. 200×200 m-es lelőhely több korszak leleteivel igen intenzívnek tűnik. Bár nem tartozott a beruházáshoz, területét bejártuk, körülhatároltuk.

Munkatársak: Csengeri Piroska, Miskolczi Melinda, Nagy Zoltán, Nagy S. József, Trieber Anna.

TÓTH KRISZTIÁN

**79. Gönc, Kenderföldek
(KÖH 16607)**(Borsod-Abaúj-Zemplén megye) **U**

2012 októberében, majd 2013 áprilisában MA régészet szak diplomamunka készítése kapcsán tartott terepbejárás alkalmával sikerült azonosítani a szakirodalomban sokszor hivatkozott, a lengyeli kultúrába sorolható késő neolitikus telepet. A lelőhely a község É-i szélén fekszik, a Telkibánya felé vezető út jobb oldalán, az itt húzódó domb DK-i lejtőjén, melytől DK-re a Gönci-patak helyezkedik el. A területet jelenleg részben szántóként művelik, részben gyümölcsösként hasznosítják. A leletek szórványosan ugyan, de az út jobb oldalán is megtalálhatók. A területen előbb Makkay János és Raczky Pál (1972), majd Losits Ferenc (1979) végzett terepbejárást. Losits Ferenc helyszíni szemléje alkalmával térképezte fel a község lelőhelyeit (segítője Olexa János helybeli lakos volt). A lelőhelyen a bükki kultúra és a császárkor időszakára keltezhető leletanyagot gyűjtött, késő neolitikus leletanyagról nem tett említést. A terepbejárás alapján a terület igen intenzív régészeti emlékenyanyagot őriz: kis mennyiségben középső, nagyobb mennyiségben késő neolitikus leletanyagot gyűjtöttünk. Ezek közül több, festett töredék, jellegzetes késő neolitikus darabok, pattintott kövek és egy nagy méretű őrlőkőlap is előkerült.

HAJDÚ MELINDA

**80. Gulács, Nagy-réti csatorna
(KÖH 48336)**(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) **B, V, Sza, Á**

2013. július 26. – szeptember 6. között próbafeltárást végeztünk a Beregi komplex árapasztási és ártér-revitalizációs fejlesztés projekt előzetes régészeti dokumentációjának elkészítéséhez. A lelőhely egy természetes ér két partján fekszik, az előző évi feltárástól Ny-ra.

A régészeti objektumok igen kis (5–30 cm) mélységben már jelentkeztek. Összesen 191 objektumot tártunk fel. Zömük egy késő császárkori, az ún. Bereg-kultúrához tartozó, pecsételt szürke kerámiával jellemezhető település maradványa. Egyér-

telműen kisebb, tanyaszerű településre utal egy Árpád-kori gödör és egy ugyanolyan korú árok. Továbbá egy-egy bronzkori és vaskori jelenség is előkerült. A 17. sz. hatalmas anyagkitermelő gödör bontása közben számos érdekes leletre bukkantunk. Többféle pecsételt edénytöredék, díszített orsógombok és nagy mennyiségű állatcsont jellemezte az objektumot. A legkiemelkedőbb lelet egy kétoldalas csontfésű volt, mely szintén ebből az objektumból került elő. További érdekes leletet, pecsételt árut 3 kút tartalmazott. Ezekből 3 ép korsó, töredékes pecsételt díszű tál került elő. A 156 sz. kút alján deszkából készített szerkezetet is találtunk, mely a kút beomlását akadályozta meg. Nagyszámú cölöplyukat tártunk fel, melynek zöme datálható leletet is tartalmazott. Rendszerben helyezkedtek el, mely alapján házak nyomai lehettek. A 155. és 159. objektum külön érdekessége, hogy valószínűleg kemence és gödre lehettek. Erre a két nagy méretű palásttapasztás darab utal.

A műszeres leletfelderítést Bacskai István végezte, mely során fél tucat 2. századi római dénár került elő.

TOLDI ZOLTÁN

**Gyöngyös, Gyöngyöspüspöki
(KÖH 63508)**

(Heves megye)

A lelőhelyen 2013–2014-ben végzett kutatásokat összefoglalóan lásd a 2014. év jelentései között.

**81. Hajdúnánás, Zagolya, Kis-Süldős-halom
(KÖH 84777)**(Hajdú-Bihar megye) **Ő, U?, R, B, Sza, Á**

A Yamnaya Impact Project²² kutatásaira Hajdúnánás D-i, Hajdúböszörménnyel határos, Zagolya néven ismert területén került sor. A Zagolya a mesterségesen kialakított Keleti III-2.-csatorna és a Süldős-ér természetes medre által határolt, természetileg védett, szikesedő sztyeppe-terület. A feltárást 2013 tavaszán Márkus Gábor által végzett magnetométeres vizsgálat előzte meg. Ennek elemzése nyilvánvalóvá tette, hogy a területen a jelenleg is jól látható Kis-Süldős-halom kurgánján kívül számos elpusztult, nagy méretű őskori és sok kisebb, valószínűleg római császárkori halom található. (Az illusztrációt lásd a 46. oldalon!) A roncsolásos, szondázó jellegű, kutatás konkrét helyszínei a geofizikai vizsgálat eredményei alapján kerültek kiválasztásra.

Az első halom a Kis-Süldős D-i oldalán található, a magnetogrammon remekül rajzolódó centrális anomáliát és körítő árkot mutató ETA 02 jelű volt. (Az illusztrációt lásd a 46. oldalon!) Ez a 2. katonai felmérés térképlapján még azonosítható volt. A 3 egymáshoz kapcsolódó 5×5 m-es szondával, illetve

22 A Yamnaya Impact Project a Nemzetközi Visegrádi Alap (IVF) támogatásával megvalósult nemzetközi tudományos és oktatási projekt. Célja a Kr. e. 4. évezred végén–3. évezred 1. felében a Kelet-európai ún. sztyeppe öv területén kialakuló nomadizáló, nagyállattartó Jamnaja-kultúra legnyugatibbi európai elterjedési területén Európa legkorábbi nomádjainak, anyagi kultúrájuknak, életmódjuknak, az egykori környezetnek és a kontinens további történetére gyakorolt hatásuknak vizsgálata. Minderre sajátos temetkezési szokásuk eredményeként emelt ún. kurgánok (nálunk tévesen és népiesen „kunhalmoknak“ hívják őket) feltáráásával, sokrétű tudományos vizsgálatával remélt választ kapni a kutatás. A kutatás az eredeti elképzelés szerint nem magas, bolygatatlan halmok feltárást célozta, hanem az idők során elpusztult (elhordott), de geofizikai kutatási módszerrel azonosítható helyű, egykori halmok alaptemetkezéseinek feltárást.